
STILTE IN DE STORM

JEN MINKMAN

STILTE
IN DE STORM

JEN MINKMAN

Stilte in de storm

is een uitgave van

Dutch Venture Publishing

Copyright © 2019 Dutch Venture Publishing

Auteur: Jen Minkman

Omslagontwerp: Jen Minkman

Eindredactie: Tamara Haagmans

Eerste uitgave december 2019

ISBN: 978-94-92585-448

NUR 285

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Rain, I can make it rain
I rain positive lyrics again;
I rain positive lyrics upon the land.

Like the clouds that bring what we need
We need the moisture to nurture the seed
Like the storm and the wind as it blows
Like the positive music, it flows
The balance is the life that we live. For real!

Me sit upon the mesa
And watch the storm clouds
The brightness of the lightning
And the thunder claps loud
And as a young youth I will never forget

We can see the moon making way for the sun
The air is so fresh giving me room to breathe
I thank the Great Spirit for filling my needs.

(Hopi/Navajo reggaezanger Casper Lomayesva)

Hoofdstuk 1

Met een zucht leunde Ivy Greene achterover in de autostoel en draaide het raampje aan de passagierskant wat verder naar beneden. Buiten gleed een zongeblikerd landschap aan haar voorbij met hier en daar een jeneverbesboom die de eentonigheid van de woestijnachtige vlakte doorbrak. Verder waren er alleen geelbruin gras en grijsgroene salieplanten te zien. Aan de andere kant van de weg rezen rode rotsen omhoog. Het was augustus in Arizona en snikheet. Zonder airconditioning was het bijna niet uit te houden in de oude Chevy.

Ze duwde haar donkerbruine haar uit haar gezicht weg en keek opzij naar haar studievriendin Grace Bautista. Die had aangeboden het laatste stuk naar Polacca te rijden omdat Ivy hoofdpijn van de hitte begon te krijgen. ‘Weet je zeker dat het gaat?’

‘Ja hoor, het gaat prima,’ klonk Grace net ietsje te vrolijk. De oude auto die ze van Ben te leen hadden gekregen was handgeschakeld en Ivy wist hoe zenuwachtig Grace werd van alles wat anders was dan een automaat. Ze wilde zich echter niet laten kennen en behulpzaam zijn. Op dat moment moesten ze vaart minderen voor twee afslagen die vlak na elkaar kwamen en vergat Grace terug te schakelen. De Chevy

hikte en stotterde een paar seconden lang, toen sloeg de motor af. ‘Shit. Wacht, ik ga aan de kant staan,’ haperde ze.

Grace voegde de daad bij het woord en stuurde de auto de berm in, vlak voor de afslag waar ze hadden moeten afremmen. Ivy maakte van de gelegenheid gebruik uit te stappen en een compleet flesje water over haar hoofd uit te storten om af te koelen. Dat droogde in de zon die op hen neerbeukte toch binnen een paar minuten weer op. Daarna zette ze een tweede flesje uit het krat op de achterbank aan haar lippen. ‘Neem ook wat te drinken,’ zei ze en ze gaf Grace een flesje water aan. ‘Nu we toch langs de kant staan.’

Grace trok een gezicht. ‘Sorry. Echt. Ik rijd zo verder, ik beloof het.’

‘Rustig aan. We hebben geen haast.’ Ivy grinnikte. ‘Het Hopireservaat doet niet aan zomertijd, dus het is er een uur eerder.’

Grace keek haar verbaasd aan. ‘Oh, dat wist ik niet. Wat gek. In Navajo Nation hadden we toch wel zomertijd?’

‘Ja, klopt. Arizona doet niet aan de klok vooruit zetten, maar Navajo Nation wel. En *Hopituskwa* doet weer niet aan zomertijd.’ Ze haalde haar schouders op. ‘Het kan nogal verwarrend zijn om hier ’s zomers rond te rijden, ik geef het toe.’

Ivy was vorige zomer voor het eerst in dit gedeelte van Arizona geweest en had binnen een paar weken van alles over het gebied geleerd. Haar ouders hadden een blokhut gekocht in St Mary’s Port en zij en haar zus Amber waren mee gegaan op vakantie. Ze had nooit kunnen vermoeden dat ze tijdens een doodnormale zomervakantie zoveel zou meemaken. Hannah Darson, hun buurmeisje in St Mary’s Port, was ten prooi gevallen aan een eeuwenoude vloek toen ze verliefd werd op Josh Benally uit het indianenreservaat van de Navajo’s. Met zijn allen hadden ze geprobeerd Hannah te helpen en bij te staan. Nu waren Hannah en Josh zielsgelukkig samen en had haar zus Amber al een jaar

verkering met Emily Begay, ook afkomstig uit het Navajoreservaat.

Omdat ze deze zomer de enige persoon zou zijn die geen vriendje of vriendinnetje zou hebben tijdens de vakantie, had Ivy besloten om niet de volle vier weken in St Mary's Port door te brengen. Het was ontzettend gezellig geweest om de eerste week leuke dingen te doen met Hannah en Josh, Ben en Katie en Amber en Emily, maar ze had niet kunnen voorkomen dat ze zich tijdens uitstapjes met de drie stelletjes toch een beetje het vijfde wiel aan de wagen voelde.

Een paar dagen geleden was Grace over komen vliegen vanuit Long Beach omdat ze samen een maatschappelijk project in Polacca op het reservaat van de Hopi's wilden doen. Ivy studeerde geschiedenis en was tijdens haar vorige vakantie geïnteresseerd geraakt in de cultuur van de diverse indianenstammen die in het gebied woonden. Toen ze op de universiteit een flyer had zien liggen met "*Houd Hopiland schoon en verdien studiepunten als bonus!*" had ze er eentje meegenomen. Ze had haar vriendin meteen een bericht gestuurd. Grace was net zo maatschappelijk bewogen als zij en was bovendien nog nooit in Arizona geweest. Ze studeerde geologie en de aardlagen die daar in de loop van duizenden jaren bloot waren komen te liggen door erosie waren de droom van elke geoloog in de dop.

'We zijn eigenlijk gek dat we dit gaan doen,' zei Grace op dat moment met een grijns. 'In de brandende hitte vuilnis rapen in een of ander Hopidorp.' Ze kneep haar schuinstaande ogen half dicht. 'Volgens mij heb ik het nog nooit zo warm gehad, zelfs niet in de Filippijnen.'

'In Manila is de hitte anders,' gaf Ivy als commentaar. 'Daar is de lucht vochtig. Hier valt het wel mee. En 's nachts kan het behoorlijk koud worden omdat het een woestijnlandschap is.'

'Als jij het zegt.' Grace moest lachen. 'Ik maak maar een grapje, hoor. Het lijkt me een fantastisch project.'

De locatie waar ze zouden werken sprak tot de verbeelding. Midden in Navajo Nation lagen drie hoge mesa's, een soort tafelbergen, waar van oudsher de Hopi's woonden en hun land hadden. Hun reservaat, Hopituskwa, bevond zich dus binnen de grenzen van het Navajoreservaat. Boven op de eerste berg, die simpelweg First Mesa werd genoemd, lagen drie eeuwenoude dorpen. Walpi, het oudste dorp van de drie, was de locatie waar ze aan de slag zouden gaan. Al elfhonderd jaar werd Walpi bewoond en het had nog steeds geen stromend water of electriciteit. De Hopicultuur had eenvoud hoog in het vaandel staan. Beneden aan de voet van de mesa lag het modernere dorp Polacca.

'Het lijkt me vooral een heel belangrijk project,' knikte Ivy. Volgens de flyer lag er aan de westkant van Walpi veel oud afval dat moest worden weggehaald. Het restafval zou gerecycled worden. Grote voorwerpen zouden door lokale kunstenaars vervolgens worden gebruikt voor een kunstwerk dat in Moenkopi zou komen te staan.

'Waarom ligt er eigenlijk zoveel afval in Walpi?' vroeg Grace, terwijl ze het zweet van haar voorhoofd wiste.

'Geen idee. Misschien staat er veel wind? Die bergen worden regelmatig geteisterd door onweersbuien,' vertelde Ivy. 'Dat wordt door de Hopi's trouwens als heilig water gezien, want dit gebied is verder kurkdroog.'

'Je weet er al behoorlijk wat vanaf.'

'Ik wil nog wel meer weten. Hopelijk kan de projectleider ons meer vertellen over hun cultuur.'

Ze zouden gelukkig bij een gastgezin logeren in Polacca. Het enige hotel in de buurt was in het *Hopi Cultural Center* op de berg Second Mesa, dat nog zo'n kwartier rijden van Polacca vandaan lag. Het Hopireservaat was duidelijk niet berekend op toerisme. Gelukkig was de familie Hayah bereid hen zolang als gasten te ontvangen.

'Kom, we gaan weer,' stelde Grace voor. 'Ik ben nu wel bijgekomen van de schrik. En als we te vroeg aankomen in

dat dorp, gaan we eerst wel even winkelen of ergens iets eten.'

'Ik geloof niet dat er veel te doen is.' Ivy stapte weer in. 'Dit is een van de meest uitgestorven gebieden van Arizona. We bellen die Makya Hayah gewoon als we er bijna zijn.' Meneer Hayah was de leider van het project en met hem had Ivy heen en weer gemaïld om alles te regelen. Het scheen dat zijn zoon Henry ook bij het project betrokken was en net als zij en Grace eenentwintig jaar oud was.

Grace startte de Chevy weer en draaide met een zenuwachtig gezicht de weg op. Ivy probeerde zich zo goed en zo kwaad als het ging te ontspannen. Het was lief van Ben Darson dat ze zijn auto hadden mogen lenen nu haar eigen jeep de geest had gegeven, maar misschien was een huurauto halen in Page bij nader inzien handiger geweest. Die had dan vast ook airco gehad. Of een dak dat er nog veilig af kon. Deze wagen hing de vorige zomer al met draadjes aan elkaar en het was er in een jaar tijd niet veel beter op geworden.

Na het passeren van Hotevilla en Kykotsmovi op Third Mesa en Shongopovi op Second Mesa reden ze in de richting van First Mesa. In de verte rees de rotsformatie op aan de horizon. Polacca bestond uit een verzameling stoffige, lage gebouwen. Ivy tuurde naar de borden en wees Grace waar ze af moest slaan om bij de *First Mesa Consolidated Village Office* oftewel de VVV te komen. Daar hadden ze met meneer Hayah afgesproken. Ze had hem vijf minuten geleden een bericht gestuurd om te zeggen dat ze eraan kwamen, maar dat was nog steeds niet verzonden. De ontvangst was hier behoorlijk beroerd.

Grace bracht de wagen tot stilstand voor een laag, wit gebouwtje dat nog het meest weghad van een brede stacaraan. Boven de deur prijkte een bord met OFFICE, dus dit moest het zijn. Er was buiten niemand te zien die voor het toeristenkantoor leek te werken, al stond er in de schaduw van het gebouw wel een lange jongen met zwart haar in een paar-

denstaart en een donkergroene bandana op zijn hoofd uit een flesje water te drinken. Hij droeg verder een lichtgrijs, mouwloos hemd en een verschoten spijkerbroek. Zijn armen zaten onder het fijne, rode stof. Naast hem lag een schep.

‘Ik ga hem wel even vragen waar meneer Hayah is,’ zei Ivy met een hoofdknikje in de richting van de jongen. ‘Of wie weet is hij die ene Henry.’

Dat laatste idee sprak haar wel aan. Ivy had niet echt een type, maar als ze deze lange Hopi een cijfer mocht geven, kwam ze behoorlijk hoog uit. Mooie, gespierde armen, lang, glanzend haar, een gezicht met hoge jukbeenderen en volle lippen en een natuurlijke gratie in zijn lichaam. Het enige wat haar niet aanstond was zijn afwerende houding. Hoe duidelijker het werd dat ze naar hem toeliep, hoe geslotener zijn gezichtsuitdrukking werd. Toen ze tenslotte voor hem tot stilstand kwam, had Ivy er eigenlijk spijt van dat ze hem had benaderd. Het liefst rende ze weer terug om in de auto weg te kruipen. Hij blikte met een donkere, enigszins spottende blik op haar neer.

‘Hoi,’ zei ze zacht. ‘Ehm... ik ben op zoek naar Makya Hayah. Weet jij waar hij is?’

De jongen tilde zijn kin op en duidde met een hoofdbeweging de ingang van het gebouw aan. De Hopi’s wezen dus ook niet met hun vingers, begreep Ivy meteen. Dat was haar bij de Navajo’s al opgevallen. ‘Binnen, denk ik. Hij komt alleen naar buiten om mij nieuwe rotklussen te geven en ik ben nog niet klaar.’ Hij grijnsde wat wrang en Ivy glimlachte aarzelend terug.

‘Ik wil hem wel bellen, maar ik heb geen bereik,’ vervolgde ze. Ze hield haar telefoon omhoog.

Hij keek naar het schermje. ‘Je zit op het verkeerde netwerk. 4G werkt hier wel goed, van die Navajo-telefoonprovider.’ Hij knikte naar de auto. ‘Heeft zij je dat niet verteld?’

‘Grace? Nee. Hoezo?’

‘Zij is toch Navajo?’

Ivy schudde haar hoofd. ‘Nee, half Filippijns. Maar die fout maken mensen wel vaker.’ Ze keek vertwijfeld naar haar telefoon. Eigenlijk had ze geen idee hoe ze een ander netwerk moest selecteren. Dat ging altijd vanzelf... tot nu toe dan.

De jongen zag haar blijkbaar aarzelen. ‘Ik bel Makya wel even,’ bood hij aan. Hij haalde een telefoon uit zijn zak. ‘Hoe heet je?’

‘Ivy Greene.’

Hij toetste een nummer in en stak daarna zijn hand uit. ‘Tyler Evehema.’

Ze schudden elkaar kort de hand. Ivy was blij dat Tyler toch wat ontdooide, want als hij hier ook de komende dagen aan het werk was, zou het wel fijn zijn als ze met elkaar konden opschieten. Hij was echter duidelijk geen student van een universiteit in Californië die speciaal voor een project naar Polacca was gekomen. Tyler kwam hier vandaan.

‘Makya,’ hoorde ze hem op dat moment zeggen. ‘Er is hier een meisje voor je, Ivy Greene. Ja.’ Hij luisterde even. ‘Oké. *Kwakwhay*.’ Hij hing op. ‘Hij komt zo,’ zei hij tegen Ivy.

Ze keek hem nieuwsgierig aan. ‘Zei je nou net bedankt in de Hopi-taal?’

Hij trok een wenkbrauw op, alsof hij haar interesse maar vreemd vond. ‘Ja.’

‘Oké. *Kwakwhay*,’ herhaalde ze met enige moeite.

Tyler grinnikte. ‘Dat moet jij niet zeggen, hoor.’

‘Nee? Is dat onbeleefd als een niet-Hopi dat in jullie taal doet?’

Nu grijnsde hij voluit. ‘Natuurlijk niet. Bedank vooral iedereen netjes. Maar vrouwen zeggen in het Hopílavayi geen *kwakwhay*. Zij zeggen *askwali*.’

Ivy glimlachte. ‘Dus vrouwen gebruiken een totaal ander woord voor dankjewel? Wat grappig. En interessant.’

Tyler haalde zijn schouders op. Hij staarde haar aan en de lach verdween langzaam van zijn gezicht. ‘Ja, heel boeiend allemaal. We krijgen hier wel vaker dagjesmensen die alles zo

fascinerend simpel en primitief vinden. En daarna gaan ze weer terug naar hun luxe huizen met airco. Daar zou ik ook best willen zitten.'

Ivy wist niet zo goed wat ze daarop moest zeggen. Tyler had even wat vriendelijker geleken, maar klonk nu alsof hij een confrontatie opzocht. Alsof hij het leven niet eerlijk vond en zij daar de schuld van kreeg. 'Voel je je hier niet zo thuis?' flapte ze eruit. Meteen kreeg ze een rood hoofd. Ze hoopte maar dat het niet zo zou opvallen omdat ze het toch al bloedheer had.

Tyler keek haar zwijgend aan met zijn donkerbruine ogen. Toen wendde hij zijn blik af en schopte een steentje voor zijn voeten weg. 'Dit is mijn thuis,' zei hij nors. 'Er valt niets te voelen.' Hij stak zijn hand uit en tikte op de mobiel die ze nog steeds in haar handen had. 'Zorg ervoor dat je die wegstopt in Walpi. Je mag nergens filmen of foto's maken, anders komen de *elders* uit Sichomovi achter je aan wegens heiligschennis.'

Dat had Hannah haar vorig jaar inderdaad verteld. Daar was haar eerste fascinatie voor de Hopi's door ontstaan. 'Dank je,' zei ze, maar hij had zich al omgedraaid om zijn schep weer op te pakken. Zonder nog iets te zeggen liep hij weg in de richting van een grote zandafgraving.

Ivy liet haar adem langzaam ontsnappen. Wat een onaangenaam gesprek was dat geweest. Aan de ene kant had Tyler haar geholpen en advies gegeven, maar aan de andere kant had ze het idee dat ze bij hem niets goed kon doen. Ze slofte terug naar de auto. Grace was inmiddels uitgestapt en keek haar vragend aan. 'En? Was dat Henry?'

'Nee. Die jongen heet Tyler nog wat en hij heeft de projectleider voor me gebeld. Hij dacht dat je een Navajo was. We moeten hier wachten.'

'Oké.' Grace knikte naar Tyler, die in de brandende zon een berg zand te lijf ging met zijn schep. 'En hoe was hij?'

Ivy zuchtte. 'Vreemd. Nogal vijandig. Ik hoop maar niet dat iedereen hier zo is.'

. . .

DIE ANGST BLEEK ONGEGROND. Na nog vijf minuten wachten kwam Makya Hayah het kantoor uit met een brede glimlach op zijn gezicht. Hij was kort, had een rond, bruinverbrand gezicht en zwart haar dat op kaaklengte was afgeknipt. ‘Welkom,’ riep hij uit. ‘Het spijt me dat het even duurde, maar we wilden een maaltijd voor jullie klaarzetten.’ Hij gebaarde dat ze hem naar binnen mochten volgen. ‘We zijn heel blij met jullie hulp voor *Walpi Village Cleanup*. Vorige maand zijn er ook drie studenten van UCLA geweest om mee te doen aan een soortgelijk project, maar die zijn vooral in Hotevilla aan de slag gegaan.’

Ivy en Grace liepen voorbij de balie en volgden meneer Hayah een halletje door en een kamer in waar een tafel vol traditionele gerechten klaar stond. Er zat een jongen aan tafel die meteen opstond om ze de hand te schudden toen ze binnenkwamen. ‘Hallo, ik ben Henry Hayah,’ stelde hij zich netjes voor. ‘Ik begeleid jullie de komende twee weken tijdens het werk. Wie is Grace en wie is Ivy?’

‘Ik ben Grace. En we hebben er zin in,’ zei Grace. ‘Ondanks de hitte.’

Henry schoot in de lach. ‘Het went wel,’ zei hij. Ook hij was niet al te lang, maar hij had korter haar dan zijn vader en een mager gezicht met scherpe gelaatstrekken. ‘Gelukkig zitten jullie in een huis met airconditioning in Polacca zelf. Niet in ons huis in Sichomovi.’

‘Zitten we dan niet bij jullie in huis?’ vroeg Ivy verbaasd.

Henry schudde zijn hoofd. ‘Het huis in Polacca was vroeger van mijn oudere zus Gwen, maar die is getrouwd en naar Moenkopi verhuisd. Nu is het bedoeld voor gasten die liever niet elke dag de hele mesa op- en afgaan. Er komen weleens mensen van de *tribal council* van andere mesa’s bij mijn vader langs. We hebben daar dus gastenvertrekken gemaakt.’

‘En jullie dorp, Sichomovi... dat ligt op de mesa zelf?’ wilde Grace weten.

‘Ja, maar die huizen zijn vrij ouderwets. We hebben wel elektriciteit en stromend water in de meeste huizen van Sichomovi en Hano, maar verder is het vrij primitief. We dachten dat jullie misschien wat meer luxe wilden.’

Ivy dacht terug aan Tylers snerende opmerking over blanke mensen en hun luxe huizen en kromp een beetje in elkaar. ‘Nou, als het voor jullie handiger is kunnen we ook in Sichomovi verblijven, hoor,’ merkte ze dapper op. ‘Anders moeten jullie elke dag met de auto naar beneden rijden om ons op te halen. Of is het de bedoeling dat we zelf naar boven lopen?’

Makya schoot in de lach. ‘Nee, dat zullen we jullie niet aandoen.’ Hij gebaarde naar de afgeladen tafel. ‘Schep vooral op waar je trek in hebt.’

Ivy keek haar ogen uit. Ze zag pompoensoep – die had ze vorig jaar op het Navajoreservaat ook gegeten – en iets wat leek op stoofpot met kidneybonen, maar er was ook van alles wat ze niet kende. Een soort donkere rollen die eruitzagen als opgerolde, donkerpaarse burrito’s trokken haar aandacht. Henry volgde haar blik. ‘Dat is *piki*,’ zei hij. ‘Heel dun brood dat wordt gemaakt van blauwe maïs en daarna wordt opgerold om het heel te houden.’

Grace en Ivy vielen op het eten aan. De laatste keer dat ze gegeten hadden was die ochtend in St Mary’s Port, toen Josh en Emily voor hen allemaal *frybread* taco’s hadden gemaakt. Het was een hele rit naar Polacca geweest, al was het in Hopituskwa nu pas twaalf uur door het tijdsverschil met Navajo Nation.

Tijdens de lunch vertelde meneer Hayah hen wat meer over het project. ‘We kwamen op het idee dit te doen door *Earth Day*, afgelopen april,’ zei hij. ‘We hebben met alle raadsleden overlegd hoe we het in het reservaat weer netter kunnen maken zonder daarbij de traditionele levenswijze van

sommige dorpen te verstoren. We willen vooral niet dat er teveel moderne inmenging is. Daarom hebben we ervoor gekozen in Walpi alles door mensenhanden te laten opruimen. Niet dat er op die rotswand in het westen veel te beginnen zou zijn met machines, maar het gaat om het idee.'

'Waarom is afval zo'n probleem in Walpi?' vroeg Ivy.

Makya zuchtte. Hij zag er wat zorgelijk uit. 'Ik denk dat we jullie het beste met eigen ogen kunnen laten kijken hoe het eruit ziet. We rijden straks naar boven.'

'We mogen nergens foto's nemen, hè?'

'Dat klopt,' knikte Makya. 'Goed dat je dat al weet.'

'Waarom dan niet?' wilde Grace weten.

'Dat is besloten door de *elders*, lang geleden,' legde Makya uit. 'Aan het begin van de twintigste eeuw kwamen er blanke Amerikanen om bij onze ceremonies te filmen en te fotograferen. Ze snapten niets van onze religie en zagen de maskers die we droegen als duivelsverering. Door hun documentaires kregen mensen een volslagen verkeerd beeld van onze cultuur. Alsof we hier iets slechts zouden doen. Toen heeft men besloten dat het beter is als er door buitenstaanders niets meer wordt vastgelegd. Er is dus een verbod op filmen, foto's maken, geluidsopnames en zelfs tekeningen. Er komt niets meer naar buiten tenzij het door de raad is goedgekeurd.'

Ivy had zich van te voren ingelezen over de katsina's, want daar stonden de Hopi's het meest bekend om. Zo heetten de goden of geesten uit hun religie. De Hopi's sneden poppen uit hout die bepaalde goden of natuurkrachten voorstelden en *tithu* werden genoemd. Tijdens de dansceremonies die de Hopi's organiseerden, droegen mannelijke dansers uit het dorp maskers met de gezichten van de katsina's en dansten ze urenlang totdat ze in trance werden bezeten door de geesten. De man die een katsinamasker droeg, wérd in feite de godheid zelf. Het was een totaal andere godsdienstbeleving dan de overwegend christelijke bevolking van de VS gewend was, en die was verkeerd begrepen. Ergens snapte ze dus de beslissing

van de *elders* wel. Niemand wilde door miscommunicatie als duivels worden afgeschilderd.

Na de lunch liepen ze met zijn allen naar buiten. Meneer Hayah slenterde weg om de auto te halen en Ivy en Grace bleven met Henry samen in de schaduw van het gebouw wachten tot Henry's vader terug zou komen. Ivy keek naar rechts. Tyler was nog steeds bezig met zijn schep en keek niet op of om. 'Wie is hij eigenlijk?' vroeg ze zachtjes aan Henry, met een hoofdknikje richting Tyler.

Henry keek om. 'Oh, dat is mijn neef Tyler. Hij heeft een taakstraf.'

Ivy knipperde verbaasd met haar ogen. 'Taakstraf?'

Hij liet zijn stem wat dalen. 'Ja. Zijn vader is op een dag na een ruzie gewoon de deur uitgelopen en nooit meer teruggekomen. Zijn moeder is mijn moeders zus. Die woont ook in Sichomovi. Tyler is na de verdwijning van zijn pa nogal losgeslagen. Zijn vader kwam uit Hotevilla en was erg traditioneel, dus Tyler begon tegen alles wat maar enigszins traditioneel was aan te schoppen. Hij ging drinken, kocht af en toe drugs en zo. Ging met foute Navajo's uit Tuba City om. Is ook een keer blijven zitten op school. Vorig jaar is hij op het nippertje geslaagd voor zijn examen op Hopi High School, maar daarna is hij niet door gaan studeren. Een paar maanden geleden is hij gearresteerd voor joyriden door de *Hopi Tribe Police Rangers*. De oudere vrouwen in het dorp, de *elders*, hebben overlegd wat ze met hem aanmoesten en onze oma Muna heeft samen met mijn vader bedacht dat het wel goed voor hem zou zijn om een steentje aan de maatschappij bij te dragen door hier te helpen met allerlei renovatie.'

'Jemig,' zei Grace geschokt. 'Wat heftig.' Ze keek schichtig over haar schouder. 'Is het niet een beetje gevaarlijk om hem hier te laten werken dan? Samen met ons, bedoel ik?'

Henry schudde zijn hoofd. 'Hij is wel oké. Hij is alleen boos. Op iedereen zo'n beetje, geloof ik. Vroeger konden we goed met elkaar opschieten.'

Ivy was er stil van. Ze vond Tyler niet de meest aangename persoon in heel Polacca, maar wat er met hem was gebeurd was vreselijk. Als haar vader op een dag gewoon de deur uit was gelopen en zijn gezin had achtergelaten, waren zij en Amber vast ook niet zo fijn opgegroeid.

‘Is het eigenlijk normaal dat jongeren hier allemaal een Engelse naam hebben?’ vroeg Grace intussen. ‘Tyler, Henry...’

‘Ja, dat is onze dagelijkse naam voor algemeen gebruik. We hebben ook nog wel andere namen, maar die worden niet zo vaak gebruikt,’ legde Henry uit. ‘Ik ben opgezadeld met een heel oubollige naam omdat mijn overgrootvader van moederskant Brits was. Helaas heeft Tyler alle Britse genen gekregen en is hij daarom zo lang, en ben ik een soort kabouter met een suffe, Britse naam.’

Ivy schoot in de lach. ‘Ik vind Henry wel iets mooi klasieks hebben,’ zei ze geruststellend. ‘En je bent echt niet zo kort, hoor. Je bent langer dan Grace.’

‘Iederéén is langer dan ik,’ protesteerde Grace klaaglijk.

Toen schoten ze alledrie in de lach. Hun lachsalvo deed Tyler opkijken van zijn graafwerk. Zijn duistere blik kruiste die van Ivy en ze zag zijn schouders verstrakken. Waar hij aan dacht was niet duidelijk, maar het was in ieder geval zonneklaar dat ze het op mysterieuze wijze alweer bij hem had verpest. Lang hoefde ze er niet bij stil te staan, want op dat moment kwam meneer Hayah de hoek om in een witte *pick-up truck* en stapten ze in om naar de top van de mesa te gaan en Walpi met eigen ogen te aanschouwen.

Hoofdstuk 2

‘Wat een uitzicht,’ fluisterde Ivy vol ontzag tegen Grace, die naast haar stond.

De weg die vanaf Polacca omhoog kronkelde, had hen in staat gesteld de hele mesa over te rijden. Het eerste dorp dat ze tegenkwamen was Hano, dat werd bewoond door Tewa-indianen, een andere stam die ook een totaal andere taal sprak. Daarna kwam Sichomovi, waar ze de auto hadden laten staan, en helemaal aan de westkant lag Walpi, dat alleen te voet te bereiken was. Het was het dorp waar veel ceremonies werden gehouden en waar sommige zeer traditionele gezinnen nog leefden zoals vroeger. Het smalste gedeelte van de mesa liep als een natuurlijke brug van steen naar Walpi toe, alsof de tafelberg het lijf van een enorme dinosaurus was die zijn nek als loopbrug had uitgestoken en zijn hoofd had neergelegd waar nu Walpi op de rotsen was gebouwd.

Vanaf de meest westelijke punt was het laagland rondom de mesa goed te zien. Een tiental meters onder hen waren er meer in de richting van Sichomovi nog terrassen te zien waarop schapen stonden te grazen en gewassen werden verbouwd. Daaronder was alleen steile rotswand die niet te bebouwen was. Alles in de omliggende woestijn van de zoge-

heten *Painted Desert* was droog, bruin en geel, en de strakblauwe hemel erboven maakte de kleuren alleen nog maar sprekender. De geur van salie, jeneverbes en andere woestijnplanten werd door de wind naar hogere sferen getild. Soms dook er ineens een hoog vliegende raaf op boven de rand van de mesa, die traag op de wind verder gleed als een zwarte olie-vlek op water. Walpi voelde aan als een dorp in de hemel.

Nu pas merkte Ivy hoe erg ze gewend was geraakt aan dingen vastleggen met haar camera. Ze had al drie keer instinctief naar haar mobiel gegrepen om een foto van het uitzicht te maken, maar zelfs dat was verboden.

Ze liepen door nauwe straatjes tussen zandkleurige, eeuwenoude huizen met terrassen op het dak. Langs de dakrand van de huizen hingen hier en daar bundels met maïskolven te drogen in de zon. Ivy zag dat ze verschillende kleuren hadden: rood, geel, wit en zelfs blauw. Even later kwamen ze aan op een centraal plein. ‘Hier is een van onze kiva’s,’ zei Henry op zachte toon. Hij wees naar een soort ingegraven iglo van stenen aan de zijkant van het plein, waar aan de bovenkant een stuk van een ladder uitstak. ‘Dat zijn ondergrondse ruimten waar gemediteerd wordt voordat er een dansceremonie is. Jullie hebben geluk, want er is dit jaar een Slangendans als jullie er nog zijn. Die vindt eind van de zomer plaats en het is bezoekers normaalgesproken niet zo snel toegestaan erbij te zijn, maar omdat mijn familie jullie heeft uitgenodigd mogen jullie komen. Zolang er maar respectvol wordt omgaan met onze cultuur.’

‘Wauw,’ zei Ivy, eveneens op gedempte toon. Op de een of andere manier voelde Walpi aan alsof het geen rumoer kon verdragen, al werden er dan vaak dansceremonies met gezang, ratels en trommels gehouden. ‘Dat is een hele eer. Dank je wel.’ Ze had er nu al zin in. Ondanks het verbod op filmopnames had ze toch in haar speurtocht naar interessante informatie over de Hopicultuur weleens video’s van hun dansen op Youtube gevonden. De dansers hadden een bijna onmenselijk

uithoudingsvermogen, want de ceremonies duurden soms wel een uur en dan werd er aan een stuk door gedanst met ratels en soms ook grote, zware hoofdtooien op.

‘Kijk, hier ligt een adelaarsveer,’ wees Grace. Er lag inderdaad een grote veer op de grond vlak bij haar ene voet. ‘Vliegen hier veel adelaars?’

Meneer Hayah knikte. ‘Ja, en het is niet de bedoeling dat je veren of scherven meeneemt uit een Hopidorp. Je moet ze laten liggen. Het kunnen restanten van een heilig voorwerp of een bundel veren zijn. Zo’n bundel wordt gebruikt voor gebeden.’

Ivy nam elk woord dat Henry en zijn vader spraken goed in zich op. Dit was waarom ze een project had willen doen op het Hopireservaat: elk detail van de cultuur sprak boekdelen over hoe de mensen dachten en leefden.

Makya wenkte hen en met zijn vieren liepen ze naar de uiterste rand van de mesa. ‘Kijk, hier gaat het om,’ zei hij met een handgebaar.

Ivy’s mond viel open. Beneden hen, op de steile berghelling, lagen zoveel gebruikte voorwerpen dat het wel een vuilnisbelt leek. Oude matrassen, kapotte emmers, plastic verpakkingen... alsof iemand op zekere dag had besloten zijn huis op te ruimen en alles gewoon over de rand te mikken. ‘Dit komt niet door de wind,’ zei ze zacht.

‘Nee.’ Henry keek grimmig. ‘Dit komt door zogenaamde vooruitgang.’

‘Hoe bedoel je?’ vroeg Grace.

Henry keek zijn vader aan en die nam het van hem over. ‘De Hopi’s leven nog niet zo lang op een moderne manier. Wat wij willen en wat ons door Maasaw, onze oppergod, is opgedragen, is *Techqua Ikachi*: in harmonie met het land leven en dat met vreugde doen. Dat betekent dat we het land niet willen aantasten. Zelfs niet als het zogenaamde beschaving brengt. Sommige Hopi *elders* hebben dit tot in de jaren tachtig volgehouden. Het dorp Hotevilla weigerde bijvoorbeeld hulp

van officiële instanties toen die in 1983 elektriciteitskabels en riolering wilden komen aanleggen. Die werden uiteindelijk met geweld toch aangelegd, ondanks dat er activisten voor de bulldozers gingen liggen om ze tegen te houden. Er zijn nu nog mensen die er expres geen gebruik van maken en alleen benzinegeneratoren in hun huis toestaan.’

Henry gebaarde om zich heen. ‘Walpi is traditioneel en heeft dezelfde visie. In oude tijden was het heel normaal om oude slaapmatten en andere kapotte gebruiksvoorwerpen over de rand van de mesa te gooien, omdat die matten waren gemaakt van yuccaplanten en de gebruiksvoorwerpen van leem.’

Zijn vader wees nog eens naar de rommel die in de afgrond was gestort en op de steile rotsen was blijven hangen. ‘Dat oude afval werd verteerd door de natuur. Dit niet. We hebben sommige aspecten van de vooruitgang niet uit ons leven kunnen weren. De denkpatronen van de mensen die in Walpi woonden zijn domweg niet net zo snel veranderd als de wereld om hen heen. En nu willen we deze rommel opruimen en de balans herstellen. De afgelopen jaren zijn er al projecten vanuit *RezCycling* geweest om alle rommel rond Hano en Sichomovi op te ruimen en nu is Walpi aan de beurt. Er is al aan gewerkt, maar er is nog meer werk te doen.’

Het was een geweldig plan, al was het bedacht vanwege een tragische reden. Ivy en Grace liepen zwijzaam rond in Walpi om te bekijken wat ze zoal zouden gaan doen. Het plan was om met speciale abseil- en rotsklimuitrustingen de steile bergwand af te “wandelen” en met de hand alle rommel te verwijderen. Grote voorwerpen, zoals matrassen, zouden omhooggetakeld moeten worden. Gewapend met vuilniszakken zouden ze kleinere voorwerpen verwijderen. De touwen waaraan ze bevestigd zouden zitten, zouden goed worden vastgemaakt aan haken in de rotswand die Makya al eerder dit jaar had laten plaatsen met speciale boormachines. Dat was in overleg met de Hopi-raad gebeurd. In de brochure

had gestaan dat vrijwilligers fysiek in orde moesten zijn en nu begreep Ivy waarom. Het was in elk geval geen project voor mensen met hoogtevrees.

‘Hebben jullie er nog steeds zin in?’ vroeg Henry aan het eind van de rondleiding door Walpi. Hij klonk een beetje onzeker. Ze liepen met zijn drietjes terug over het smallere gedeelte van de mesa. Zijn vader was alvast vooruitgelopen om Honovi, Henry’s moeder, in te lichten dat er gasten zouden komen. Hij had ze uitgenodigd voor een kopje *greenth-read*-thee, een kruidendrank die van oudsher door Hopi’s en Navajo’s werd gedronken.

‘Ja, natuurlijk,’ knikte Ivy. ‘Hoezo?’

‘Ach.’ Henry haalde zijn schouders op. ‘Het is allemaal niet erg glamoureuus. Het is behoorlijk aanpoten, je hebt niet veel vertier in de buurt en je zit straks ook nog met iemand opgescheept die tegen zijn zin moet werken.’

Grace moest lachen. ‘Als we iets spannenders hadden willen doen, hadden we wel gesolliciteerd in Las Vegas. Ik vind het juist een unieke ervaring.’

Ivy was in haar hoofd blijven hangen bij het laatste gedeelte van Henry’s opmerking. ‘Bedoel je dat Tyler ons ook komt helpen met die vuilnis?’ vroeg ze.

‘Ja. Mijn vader vindt dat hij nu wel genoeg gegraven heeft. Dat is echt rotwerk.’

Ivy probeerde er een neutraal gezicht bij te trekken toen ze ‘Oké’ zei. Het idee dat Tyler hen zou komen helpen bij hun project maakte haar nogal nerveus. Hij was niet erg aangenaam gezelschap, en toch kon ze hem op de een of andere manier maar niet uit haar hoofd zetten. Voordat hij haar zo laatdunkend aan had gekeken en zijn mond had opengetrokken, had ze hem ontzettend aantrekkelijk gevonden. Het was duidelijk dat hij met een hele berg problemen op zijn schouders rondliep en niet bepaald de vriendelijkste persoon op heel First Mesa was. Toch had hij haar geholpen toen hij zag dat ze

niet wist hoe ze Makya moest contacteren. Zo'n rotzak kon hij toch niet zijn..?

Ze liet een ongeduldige zucht ontsnappen. Het was echt weer iets voor haar om een veel te rooskleurig beeld van iemand te schetsen die haar vast totaal niet zag zitten. Ze was hier niet om zijn problemen op te lossen of begripvol te zijn. Tyler was een knappe jongen, maar hij was geen romantische held zoals Josh dat vorige zomer was geweest voor Hannah. Hij was gewoon een boze *loser* die niets beters te doen had dan haar irriteren.

Ze waren een zanderige weg ingeslagen en Henry was inmiddels gestopt voor een rijtjeshuis dat er moderner uitzag dan de huizen in Walpi. Er zat net pleisterwerk op de buitenkant van alle huizen in de straat, die zachtgeel waren geschilderd. Ook zat er glas in alle ramen en de voordeuren waren goed onderhouden. Voor de deur van de familie Hayah stond een roestige jeep waar Henry met een trots gebaar op klopte. 'Die is van mij,' zei hij. 'Als jullie willen, kunnen we in het weekend wel naar Tuba City of Moenkopi rijden om te winkelen of uit te gaan. Dat is hier maar anderhalf uur vandaan.'

'Klinkt goed,' vond Grace. 'Doe je dat normaal ook?'

'Soms. Ik ben het grootste gedeelte van het jaar in Phoenix, want daar studeer ik. Tijdens de zomer ben ik de afgelopen jaren steeds in Sichomovi geweest. Ik vind het fijn om thuis te komen. Er zijn helaas niet erg veel Hopi's op de universiteit. Wel redelijk wat Navajo's, maar daar hebben we niet altijd goed contact mee. Ze hebben in de loop van de jaren veel van ons land ingepikt.' Voordat Henry de deur openduwde, hief hij een waarschuwende vinger in de lucht. 'Die *greenthread*-thee die we gaan drinken is ontzettend bitter, maar wel heel gezond. Dan weten jullie dat alvast.'

De twee meisjes volgden hem het huisje in. Binnen was het niet zo donker als Ivy had verwacht. De muren waren witgeschilderd en er hingen overal kleurige katsinapoppen en ratels

aan de muur. Ergens in de hoek zag ze een bundeltje veren aan het plafond hangen. Dat was vast zo'n gebedsbundel waar meneer Hayah het eerder over had gehad. In een hoek lagen kussens in een kring, die duidelijk een soort informele zithoek vormden, maar er was ook een gewone eettafel met zes stoelen eromheen. De moeder van Henry, Honovi, droeg net een dienblad met handgemaakte mokken en een pot thee naar de tafel toe. Ze had haar haren in twee knotten opgestoken die eruitzagen als vlindervleugels. Haar kapsel deed Ivy een beetje aan prinses Leia uit Star Wars denken. Honovi lachte de bezoekers vriendelijk toe. 'Welkom in Sichomovi,' zei ze. 'Leuk dat jullie mijn man komen helpen in Walpi. Ik hoop dat jullie het huis in Polacca mooi vinden?'

'We hebben het nog niet gezien,' gaf Ivy toe. 'We zijn direct hierheen gekomen. Maar we zijn hoe dan ook blij met alle gastvrijheid.'

Grace keek ondertussen met open mond naar de poppen aan de muur. Ze waren plat, in felle kleuren geschilderd en versierd met veertjes. Het was fascinerend, maar ook een beetje griezelig dat ze werden omringd door groteske gezichten van Hopi-goden. Een kleine rilling liep over Ivy's rug toen ze een enorme pop van Wuyak Kuita, de katsina van de discipline, in de hoek vlak bij de keuken zag hangen. Het was een van de meest angstaanjagende katsina's, met een lange baard, een brede muil met een soort tanden, uitpuilende ogen, een verentooi en twee hoorns op zijn hoofd. Niet iets wat ze zelf in haar huis zou willen hebben hangen.

'Mooi,' bracht haar vriendin een beetje aarzelend uit met een blik op de Wuyak Kuita-pop.

Ineens was Ivy ontzettend blij dat ze hier niet alleen naartoe was gegaan. Toegegeven, ze had het project zo interessant gevonden dat ze het ook alleen zou hebben gedaan, maar alles in dit Hopidorp dat vreemd en nieuw was gaf haar ook het gevoel dat ze een buitenstaander was. Grace was een van haar beste vriendinnen. Ze begrepen elkaar.

Henry grinnikte. ‘Gek hè, dat we die in huis hebben hangen,’ zei hij vergoelijkend. ‘Zo is het hier nu eenmaal. In het gastenhuis in Polacca hangt alleen een *tihu* van Eototo, de vader van alle katsina’s, of eigenlijk *katsinam*, dat is hoe wij het meervoud maken. Eototo ziet er vriendelijker uit. Helemaal wit als sneeuw.’

‘*Tihu?*’ echode Grace.

‘Ja, zo noemen we die platte poppen. Het meervoud is *tithu*.’

Het begon Ivy inmiddels te duizelen door alle nieuwe woorden en meervouden die ze leerde, maar ze vond het allemaal wel razend interessant. Honovi schonk intussen de thee uit en gebaarde dat ze konden gaan zitten.

‘Doet u elke dag uw haar zo?’ vroeg Ivy met een nieuwsgierige blik op de haarknotten van Henry’s moeder. ‘Dat moet wel een hoop werk zijn.’

Mevrouw Hayah schudde haar hoofd. ‘Het is ter ere van de Slangendans die over een aantal dagen plaatsvindt. Vandaag gaan Kaya en ik dingen klaarleggen om later in de week *pahos* te maken. Dat zijn bidstokjes. En gebedsveren prepareren natuurlijk. De voorbereidingen voor het ritueel beginnen nu al.’ Ze schoof Ivy en Grace twee mokken dampende thee toe. ‘Kaya Evehema is mijn zus. Die woont hiernaast. Misschien komt ze zo nog even gedag zeggen als ze Tyler eenmaal met de auto heeft opgehaald.’

Dus Tyler woonde ook in Sichomovi. Ergens had Ivy verwacht dat hij liever in het modernere Polacca wilde wonen, maar wie weet had hij niets te kiezen. Hij had het tenslotte zelf gezegd: “Dit is mijn thuis. Er valt niets te voelen.”

Ivy nam een slok van de thee en probeerde uit alle macht geen gezicht te trekken toen die inderdaad behoorlijk bitter bleek te zijn. Ach, het zou inderdaad wel heel gezond zijn. Amber had haar ook de meest walgelijke thee gevoerd toen ze een keer een zonnesteek had tijdens de vorige vakantie. Die was door haar studie altijd met kruiden en alterna-

tieve geneeswijzen bezig. Ze had inmiddels ook een hoop bijgeleerd van Emily. Amber kon hier vast haar hart ophalen.

‘Hoeveel ruimte is er eigenlijk in dat huis in Polacca?’ wilde ze weten. ‘Mijn zus en haar vriendin willen misschien nog langskomen aan het eind van de week. Kunnen zij een paar dagen bij ons logeren? Ze zitten nu in de buurt van Page.’

Honovi knikte. ‘Ja, dat kan. Er zijn drie slaapkamers met elk twee bedden. Geen probleem dus, want ik heb jullie al officieel uitgenodigd. Laat wel even weten wanneer ze komen en hoe ze voluit heten, want we willen graag weten wie er in ons dorp verblijft.’

Dat begreep Ivy goed. De twaalf Hopidorpen hadden in feite allemaal soevereine status en hadden elk een stamhoofd die gezien kon worden als een burgemeester. Er waren geen grensposten tussen de VS, Navajo Nation en Hopituskwa waar bezoekers van het reservaat geregistreerd konden worden.

Ze kletsten gezellig verder met Makya en Honovi, die hen van alles en nog wat vertelden over de verschillende katsina's en het ritueel van de Slangendans, die plaatsvond om de voorvaderen om regen te smeken. Het leven van de gemiddelde Hopi was hard en elk spatje regen dat viel werd als een zegening gezien. Makya legde uit dat de slang als boodschapper van de goden werd gezien, omdat die dieren ondergronds leefden en de Hopi's geloofden dat de voorvaderen onder de grond woonden, niet in de hemel. De iglo van stenen die ze in Walpi hadden gezien, de *kiva*, was een nabootsing van die ondergrondse wereld waar de geesten woonden. De priesters konden via een ladder door een nauwe opening die *sipapu* werd genoemd uit de kiva kruipen na hun gebed om in de gewone wereld terecht te komen.

Na de thee liepen Grace en Ivy samen met Henry naar buiten om nog even in de rest van het dorp rond te kijken. Her en der zaten mensen buiten aan tafels eten klaar te

maken, te weven of potten te beschilderen. Er hing een gemoedelijke sfeer en ze werden overal vriendelijk begroet.

‘Wat bedoelde je moeder eigenlijk toen ze zei dat zij ons had uitgenodigd?’ vroeg Grace nieuwsgierig aan Henry, toen ze na hun rondje door het dorp terugliepen naar het huis van de familie Hayah. ‘Ik dacht dat je vader dat had gedaan.’

‘Oh.’ Henry lachte. ‘Ja, de huizen in een dorp behoren altijd toe aan de vrouwen in de familie. Mijn vader heeft jullie wel uitgenodigd voor het project, maar mijn moeder heeft haar huis beschikbaar gesteld. Vandaar.’

In de verte zag Ivy een rode pick-up truck tot stilstand komen voor het huis naast dat van de familie Hayah. Een vrouw in moderne kleding en met haar zwarte haren in een simpele paardenstaart stapte uit en liep naar de voordeur van Henry’s huis. Ivy vertraagde haar pas toen ze zag dat Tyler ook uitstapte en nonchalant tegen de auto aan geleund bleef staan. Hij keek toe hoe ze met zijn drieën dichterbij kwamen en stak groetend zijn hand op toen Henry voor hem tot stilstand kwam. Ivy en Grace gingen er wat ongemakkelijk bij staan. ‘*Lolma*, Henry,’ bromde hij. ‘*Um hinhinta?*’

‘*Pi nu’ qahinta,*’ zei Henry terug.

Ivy vond hun taal ontzettend interessant klinken, maar ze paste er wel voor op om er weer iets over te zeggen. Dat was de vorige keer ook niet zo goed gevallen.

Tylers blik zwierf naar Grace en hij stak zijn hand uit. Zijn ogen vernauwden zich toen Grace een fractie van een seconde aarzelde. ‘Tyler Evehema,’ zei hij wat nors. ‘Ik had me nog niet voorgesteld.’

‘Grace Bautista.’ Ze glimlachte onzeker. ‘Filippijns, niet Navajo.’

Dat werd beloond met een oprechte glimlach. ‘Ja, nu zie ik het. Toen je nog in de auto zat, zag ik het niet zo goed.’

‘Je bent niet de enige. Ik ben hiervoor een paar dagen op het Navajoreservaat geweest en daar begonnen mensen soms tegen me in hun eigen taal te praten,’ zei Grace.

Tyler grijnsde. ‘Dan voel ik me al een stuk minder stom.’

‘Oma komt zo,’ onderbrak Henry het gesprek. ‘Blijf jij nog hangen? Ik moet Ivy en Grace naar Polacca brengen.’

Tyler liet een ongeduldige zucht ontsnappen. ‘Waar moet ik verder heen? Ik mag niet meer achter het stuur voorlopig.’

‘Ik bedoel: blijf je bij ons thuis om je moeder te helpen met de voorbereidingen? Of ga je op je kamer zitten kniezen over de oneerlijkheid van het leven?’ Henry’s stem werd nu ook scherper.

‘Ja, dat laatste. Ik heb wel genoeg voor de gemeenschap gedaan vandaag, Henry. Bij jou zie ik nog geen blaren in je handpalmen staan.’ Tyler duwde zich met een boze beweging van de auto af en beende zonder nog om te kijken weg naar het buurhuis.

Ivy schraapte haar keel om de ongemakkelijke stilte te verbreken die op de woordenwisseling volgde. ‘Zullen we dan maar gaan? Moeten we nog langs een supermarkt of zoiets rijden?’ Ze keek Henry afwachtend aan.

Die haalde zijn schouders op en zocht in zijn broekzak naar de autosleutel. ‘Ja, we gaan. Geen zorgen, er staat voor de komende dagen genoeg in de koelkast in het gastenhuis. Jullie kunnen zelf ontbijt en avondeten maken. Voor de lunch wordt gezorgd.’

Zwijgzaam stapten ze in en Henry draaide de stoffige weg op die hen terug naar Polacca zou brengen. Toen ze bijna beneden waren, zei hij: ‘Mijn excuses voor Tylers houding. Er is gewoon geen land met hem te bezeilen. Vroeger waren we vrienden, maar ik weet niet meer hoe ik met hem moet praten.’

‘Het komt wel goed,’ zei Grace geruststellend. ‘We zijn hier gekomen om te helpen, niet om met iedereen dikke vrienden te worden.’

Ivy liet een zucht ontsnappen. Grace had natuurlijk gelijk, maar het zou voor haar wel een stuk prettiger voelen als ze niet constant op gespannen voet met Tyler zouden staan.

Henry parkeerde naast een modern uitzierende bungalow vlak naast de hoofdweg, witgepleisterd en met een houten veranda ervoor. ‘Vanaf hier is het maar twee minuten lopen naar het kantoor van de VVV,’ zei hij. ‘Of willen jullie zo nog een lift om jullie auto op te halen?’

‘Nee hoor, we lopen wel,’ zei Ivy. ‘Ga jij maar terug naar Sichomovi. Hoe laat worden we morgen opgehaald?’ Ze had al snel gezien dat de steile weg omhoog niet echt geschikt was voor Bens oude barrel, en al helemaal niet omdat ze dan met de hand moest schakelen. Henry zou deze twee weken voor chauffeur spelen.

‘Is negen uur goed? Dan kom ik naar de VVV.’

‘Prima.’

Henry overhandigde haar de sleutel voor de bungalow en wachtte tot zij en Grace het trappetje op waren en de voordeur open hadden gedaan voor hij wegreed. Ze stapten naar binnen in een modern ingericht huisje met plavuizen op de vloer. De hal kwam uit op een knus ingerichte woonkamer met keukenhoek. Vier deuren in de hal leidden naar een badkamer en drie slaapkamers. Aan de muur van de woonkamer hingen diverse kleden, handgemaakte manden en de katsina die Henry al had genoemd: Eototo.

‘Ziet er goed uit,’ vond Grace. Ze liep naar de koelkast toe en trok de deur open. Er lagen stapels groente, fruit, brood, eieren en kaas op de planken en diverse pakken melk en sap stonden in de deur. In een van de keukenkastjes stonden cornflakes, pannenkoekmix, granenrepen en in het vriesvak vonden de meiden drie enorme kaaspizza’s. Voorlopig konden ze vooruit.

‘Wil je je eigen kamer?’ Ivy liep naar een van de slaapkamers toe en keek nieuwsgierig naar binnen. Twee eenpersoonsbedden waren al opgemaakt met mooie, handgemaakte dekens en frisse lakens.

‘Nee, dat is niet gezellig,’ riep Grace uit. ‘We gaan gewoon samen.’

Ivy glimlachte. Dat was precies wat zij ook had gedacht. Zij en Grace zaten weer eens op een lijn.

Nadat ze het hele huis hadden bekeken, hun telefoons met de WiFi hadden verbonden en allebei een appel uit de koelkast hadden gepakt, liepen ze naar het pleintje waar ze hun auto hadden achtergelaten. De Chevy had de hele tijd in de brandende zon gestaan en het was binnen niet om uit te houden. ‘Allemachtig.’ Ivy legde haar handen even op het stuur, maar trok ze meteen weer weg. Het leer was gloeiendheet geworden. ‘Zullen we anders de auto laten staan en onze koffers eruit halen? Morgenochtend is die hitte wel weg. Dan laten we gewoon de raampjes openstaan.’

‘Goed idee.’ Grace trok de kofferbak open en haalde haar bagage eruit. Samen liepen ze met hun rolkoffers terug naar de bungalow.

Toen de zon onderging, besloten ze op de veranda van de bungalow hun pizza op te eten en van de eerste sterren die zichtbaar werden te genieten. Ivy zuchtte verrukt toen ze omhoog tuurde. ‘De sterren zijn hier altijd zoveel beter te zien,’ merkte ze op. ‘Het is hier echt prachtig.’

Grace murmelde instemmend met haar mond vol pizza. ‘Denk je dat we in het weekend ook nog naar het *Code Talkers Museum* kunnen?’

‘Vast wel. Het project is alleen doordeweeks. En Henry zei al dat hij ons best mee wilde nemen naar Tuba City op zaterdag.’

‘Dan gaan we met Henry’s auto. Die heeft tenminste airco.’ Grace rolde met haar ogen. ‘Die Ben is een aardige gast, maar hij mag zijn auto weleens wat beter onderhouden.’

Ivy lachte. Dat was vorig jaar ook al een veelgehoorde klacht geweest. Ben deed niets weg tot het onder zijn kont uit elkaar viel. Nou, ze hoopte maar niet dat er iets met de Chevy zou gebeuren terwijl zij hem had geleend.

Ze nam een grote slok sinaasappelsap en zocht met haar blik de nieuwe sterrenbeelden op die ze vorig jaar van Emily

had geleerd. De Navajo-namen waren best ingewikkeld, maar omdat Emily overal een verhaal bij had verteld, was het goed blijven hangen. Ze vroeg zich af of de Hopi's ook hun eigen benamingen voor de sterrenbeelden hadden. Wie weet wilde Henry haar er wel iets over vertellen. Of Tyler, als die ooit nog zou ontgooien.

‘Wat zit je te zuchten?’ vroeg Grace.

‘Deed ik dat?’

‘Ja, nogal.’

Ivy haalde haar schouders op. ‘Ik dacht aan Tyler.’

Grace grinnikte. ‘Aha. De goddelijke Hopi met het humeur van een graftak.’ Haar grijns verbreedde zich toen Ivy rood kleurde. ‘Ik dacht al dat je een zwak voor hem had.’

‘Ik heb helemaal geen zwak voor hem. Hij is niet eens aardig tegen me. Waarom zou ik?’

‘Verliefdheid kies je niet uit. Daar is geen goede reden voor,’ vond Grace wijsneuzerig.

‘Je gaat wel erg ver.’ Ivy haalde nog een punt pizza van het bord dat op tafel stond. ‘Ik ben niet verliefd, hoor. Ik heb amper twee woorden met Tyler gewisseld. Maar oké, ik geef het toe: hij ziet er niet slecht uit.’

‘*You go, girl.* Misschien kun jij met die mooie, groenbruine ogen van je zijn graftak wel tot bloei brengen.’

Ivy schoot in de lach en wees beschuldigend met de dubbelgevouwen pizzapunt in haar hand naar haar vriendin. ‘Je moet ophouden met al die onzin. Ik ben hier helemaal niet goed in, dat weet je.’

En dat meende ze. Ivy was, zoals haar ouders het soms vergoelijkend noemden, een “laatbloeier”. Ze had op de middelbare school nooit een vriendje gehad omdat ze op dat vlak te verlegen was, en toen ze eenmaal op de UCLA zat, voelde ze zich weer onzeker omdat ze geen ervaring had. Elke keer als het met groepjes andere studenten op dronken avondjes ineens over seks of verkering ging, vermeed ze angstvallig het onderwerp door veel bij anderen door te vragen of